DIN TRECUTUL POȘTEI ROMÂNEȘTI

O taxă poștală dispărută: TAXA FACTORILOR POȘTALI

DUMITRU PAȘȘALEGA

In concepția care a stat la baza stabilirii tarifelor poștale atunci cînd serviciul trimiterilor poștale a fost luat de stat pentru exploatare în regie proprie, taxele poștale fixate corespundeau transportului corespondenței particulare de la biroul poștal la care se preda, sau de la cutia de scrisori în care se depunea, și pînă la biroul poștal din localitatea de destinație, birou la care destinatarul scrisorii urma să se prezinte spre a-și ridica corespondența. Transportarea corespondenței, de la biroul poștal de sosire și pînă la domiciliul destinatarului constituia un serviciu suplimentar, neinclus în taxa poștală de transport și, prin urmare, trebuia plătit separat, dacă destinatarul, în loc să se prezinte la biroul poștal, prefera aducerea acasă a corespondenței.

Corespunzător acestei concepții, în punctul 9 din decizia nr. 1525 din 1 iulie 1858, intitulată „Reguli statornicite pentru circulația pasajerilor cu delijansa și poșta — scrisorilor de la 1 iulie 1858“ [1], s-a prevăzut :

„Purtătoriul scrisorilor la casele particularilor să li se plătească pentru fiecare scrisoare fără osebire 5 par. și pentru fiecare paket 15 par., potrivit așezămîntului înalt întărît“.

Din cauza unor reclamații făcute de mai mulți destinatari, Direcția poștelor și delijanțelor a dat următorul aviz, nr. 2011, care s-a publicat în MONITORUL OFICIAL al Moldovei, nr. 72 din 4 iulie 1859, apărut la Iași :

„Direcția poștelor Moldovei, avînd în privire tînguirile mai multor persoane că, scrisorile ce le-ar fi adresate le-ar primi foarte tîrziu, și că pentru acelea porto (a căror plată urmează a se lua de la adresanți) li s-ar lua de împărțitorii lor mai multă plată decît aceia cuprinsă în tarifă, ea pe de o parte au luat măsurile cuvenite în acest caz, iar pe de alta dă în cunoștiință onor. public că, fiecare persoană cărora li s-ar cuveni aseminea scrisori, adică pe acele ce vor fi cu marcă **au a răspunde împărțitorului numai 5 parale** după așezămînt ; iar toate acé porto va răspunde pe lîngă acele 5 parale și plata însemnată de birou pe fața scrisorii, bineînțelegîndu-se că pentru pachete în care ecziștă obiecte, va răspunde împărțitorului 15 parale pe lîngă acel al portului iar banii acestui porto este în cursul haznalei. Se face cu onor poftire onor. redacției să binevoiască a regula tipărirea acestui aviz, prin cel întîi număr al Monitorului. Director Mariton.“

Din cuprinsul acestui aviz reiese că regimul privitor la taxa factorilor poștali din Moldova pentru aducerea la locuință a corespondenței, stabilit prin „Regulile“ nr. 1525 din 1 iulie 1858 (prin care s-au introdus primele mărci — „Cap de bour“ — și tariful poștal respectiv) a fost menținut — pentru scrisori și pachete — și după 1 noiembrie 1858, cînd s-a introdus un nou tarif poștal, odată cu cea de-a doua emisiune a mărcilor „cap de bour“, de formă dreptunghiulară. Totodată s-a precizat că taxa „împărțitoriului“ se datorează atît pentru scrisorile trimise cu mărci, cît și pentru cele cu porto. De asemenea, mai reieșea din acest aviz că taxa de 5 parale se cuvenea factorului poștal, spre diferență de taxa poștală reprezentînd „porto“ poștal, care era „în cursul haznalei“, adică în contul vistieriei statului.

Principiul plății separate a unei taxe pentru factorii poștali care distribuie la locuința destinatarilor, în afară de taxa poștală propriu-zisă, a fost primit și de legislația poștală aplicabilă de la 1 ianuarie 1865 înainte. Astfel, în art. IX din regulamentul intitulat : „Reglement pentru fixarea taxelor telegrafo-poștale a corespondințelor interioare din România“, sancționat prin decretul domnesc nr. 1728 din 5.XII.1864 [2], se prevedea :

„Taxa pentru aducerea obiectelor sosite cu poșta de scrisori la locuința adresantului, va fi de 3 parale în profitul împărțitorilor“.

Taxa specială a fost deci menținută, reducîndu-se însă cuantumul ei, după cum s-au redus, prin același regulament, și taxele poștale pentru corespondențe (de la 30 par. la 20 par. etc.) stabilite în mai 1862. La rîndul său, circulara nr. 3939/1865, cuprinzînd „Instrucții desvoltătoare regulamentului de taxe telegrafo-poștale“, prevedea, în paragraful 20, următoarele :

„Este permis împărțitorilor de scrisori a preleva în profitul lor cîte 3 parale de fiecare obiect sau scrisoare pentru ducerea la locuința adresantului ; iară acele obiecte ce se vor lua din birou sînt scutite de această plată“.

Dispoziții similare sînt cuprinse în actele normative reglementînd poșta rurală și anume : Instrucțiile pentru serviciul poștei rurale, din 1865, în paragraful XXXVI, prevedeau :

„Pentru predarea scrisorilor la adresanți, trimișii comunali sau ai birourilor au dreptul a lua cîte 3 par. de la adresat în profitul lor“.

Taxa specială de 3 parale, în folosul factorilor poștali, s-a transformat în taxă specială, cu aceeași destinație, de 2 bani, *cu începere de la 1 ianuarie 1868, prin efectul legii promulgate la 22 aprilie 1867, „pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monetelor naționale“.*

Regulamentul pentru fixarea taxelor telegrafo-poștale, pus în aplicare la 1/13 ianuarie 1865, cu transformările produse de legea monetară din 1867, a fost în vigoare pînă la 3/15 octombrie 1870, dată de la care s-au aplicat dispozițiile noului regulament „pentru fixarea taxelor poștale în România“ [3], și ale instrucțiilor de aplicare a acestui regulament. Aceste noi acte normative mențin instituția plății separate pentru aducerea corespondenței la domiciliu, dar îi restring obiectul. Prin art. 5 din regulament, după ce se indică taxele poștale pentru scrisorile francate și nefrancate, se adaugă :

„Afară de aceasta pentru aducerea obiectelor sosite cu poșta de scrisori la locuința adresantului se va plăti 2 bani de fiecare obiect în profitul factorului, **exceptîndu-se imprimatele de orice natură“.**

Folosind o exprimare mai clară, instrucțiunile precizează și mărginesc taxa factorilor la scrisori și probe de mărfuri :

„Pentru scrisorile și probele de mărfuri aduse de către factori la domiciliul destinatarilor, aceștia le vor plăti cîte 2 bani de fiecare obiect, oricare i-ar fi greutatea sau taxa“.

[1]) Publicate în „Buletin Oficial Foae a publicațiilor oficiale a Prințipatului Moldaviei“, nr. 57 și 58 din 6 iulie 1858, adaus la nr. 54.

[2]) Regulament întocmit în baza art. 34 din legea telegrafo-poștală.

[3]) Sancționat prin decretul nr. 1296 din 7/19 septembrie 1870.

Aşadar, nici imprimatele, nici ziarele nu sînt supuse acestei taxe. Este prima limitare adusă acestei taxe care avea să dispară cu timpul, ca anacronică, deoarece factorii erau salariaţii administraţiei poştale şi atribuţia lor poştală principală era tocmai aceea de a distribui, la domiciliul destinatarilor, obiectele corespondenţei de scrisori. În concepţia care mai dăinuia în 1870—1871, destinatarul unei scrisori, care nu voia ori nu putea să se ducă la biroul poştal, era obligat să plătească taxa factorilor, indiferent de taxele poştale plătite de trimiţătorul scrisorii respective, şi deşi taxa poştală reprezentînd transportul scrisorii era plătită pînă la destinaţie. Prin avizul Direcţiei generale a telegrafelor şi poştelor nr. 2328 din 16 februarie 1871 (publicat în Monitorul oficial nr. 62 din 19/31 martie 1871) [4] *se atrăgea atenţia publicului :*

„Spre înlăturarea comiterii de orice abuzivă urmare din partea distribuitorilor de scrisori, Direcţiunea generală a telegrafelor şi poştelor, aduce la cunoştiinţa generală, că orice scrisoare va purta ştampila cu iniţialele P.D. însemnează că scrisoarea este plătită pînă la destinaţie şi astfel primitorul nu are a plăti nici o altă taxă, **afară de aceia de 2 bani destinată împărţitorului"**.

Aşadar, taxa cuvenită factorilor poştali nu influenţa în nici un fel taxele poştale şi nici nu constituia deosebirea dintre scrisorile purtînd ştampila P.P. şi cele purtînd ştampila P.D., cum s-a crezut uneori.

Peste puţin timp a intrat în vigoare legea telegrafo-poştală, promulgată cu decretul nr. 1446 din 21 iulie 1871, care menţinea taxa factorilor poştali, în art. 31, alin. final, prevăzîndu-se :

„Afară de aceasta, pentru aducerea obiectelor sosite cu poşta de scrisori la locuinţa adresantului, exceptîndu-se imprimatele de orice natură, se va plăti 2 bani de fiecare obiect în profitul factorului."

Pe baza acestei dispoziţii legale, în articolul 20 din „Regulamentul poştal", sancţionat prin decretul nr. 2056/1872, pus în aplicare cu începere de la 1/13 ianuarie 1873, dîndu-se definiţia scrisorilor francate, se spunea :

„Scrisoare francată se numeşte aceea a cărei taxă, echivalentă cu greutatea sa, este reprezentată prin timbre suficiente, şi care se remite adresantului, fără a se mai preleva taxă, **afară de** dreptul factorilor de 2 bani prevăzut la art. 31 din lege".

O dispoziţie concordantă, pentru distribuirea scrisorilor în comunele rurale şi în localităţile în care funcţionau birouri poştale rurale, se găsea în actul numit „Regulament şi instrucţia de manipulare pentru poştele rurale", sancţionat prin decretul nr. 773 din 6 aprilie 1872, al cărui articol 46 prevedea :

„Pentru predarea scrisorilor la adresanţi, trimişii comunali sau rurali au dreptul a lua cîte 2 bani pentru fiecare scrisoare de la adresant în profitul lor".

Mergînd pe linia limitării percepерii taxei factorilor poştali numai la scrisori, prin degrevarea corespondenţelor ieftine (imprimate, ziare) de plata acestei taxe speciale, tendinţă manifestată încă cu cîţiva ani anterior, legiuitorul din 1873, introducînd în serviciul poştal un nou fel de trimitere poştală, cu tarif redus, anume „cărţile de poştă", le-a scutit şi pe acestea de plata taxei distribuirii la domiciliu. În art. 4 din legea „pentru cărţile de poştă" (promulgată cu decretul nr. 789 din 31 martie 1873), se dispunea :

„Factorii nu vor percepe nici o taxă pentru distribuirea la locuinţa adresantului a cărţilor de poştă".

[4]) Anunţul nr. 2328 a mai fost publicat, anterior, în Monitorul oficial nr. 39 din 20 februarie (5 martie) 1871, cum şi, ulterior, în Monitorul oficial nr. 74 din 6/18 aprilie 1871.

La rîndul său, regulamentul „la legea asupra cărţilor de poştă" (sancţionat cu decretul nr. 945 din 27 aprilie 1873) prevedea, prin art. 3, următoarele :

„Taxa de 5 bani este unică atît pentru interiorul unei comune cît şi pentru toată întinderea României şi cuprinde transportul **şi distribuţia la domiciliu.**

Nu se plăteşte nimic aducătorului."

Regimul plăţii unei taxe speciale, în favoarea factorilor poştali, pentru aducerea scrisorilor la locuinţa destinatarilor, a durat pînă la 10/22 august 1876. Legea promulgată prin decretul nr. 1538 din 6 august 1876, pentru modificarea taxelor poştale, a dat un nou conţinut art. 31 din legea telegrafo-poştală din 1871, ridicînd taxa poştală a scrisorilor francate, de la 10 bani la 15 bani, pentru fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame. Dar în acelaşi timp, s-a adăugat un nou aliniat prevăzînd :

„Predarea obiectelor sosite cu poşta de scrisori la locuinţa adresantului se face gratis".

Următoarea lege telegrafo-poştală, anume legea promulgată cu decretul nr. 949 din 19 martie 1880, menţionează şi ea, în mod expres, desfiinţarea acestei taxe a factorilor, prevăzînd în art. 30 :

„Taxa corespondenţelor în toată întinderea României, **coprinzîndu-se şi predarea la domiciliul destinatarilor,** se fixează la...".

Astfel a luat sfîrşit, definitiv, bineînţeles pentru scrisori, iar nu pentru obiectele de mesagerie, taxa stabilită cu aproape două decenii anterior, în favoarea factorilor poştei de stat, pentru aducerea obiectelor poştei de scrisori la locuinţa adresanţilor. De altfel, în baza stipulaţiilor convenţiei poştale internaţionale încheiate la Berna, la 9 octombrie 1874, taxa factorilor poştali fusese suprimată în traficul poştal internaţional, încă de la 1 iulie 1875, prin circulara nr. 10.209 din 1 iulie 1875 dispunîndu-se :

„Se suprimă de la această dată taxa de 2 bani de fiecare scrisoare cuvenită factorilor" [5].

[5]) În Bul. tel.-poştal nr. 7/1875, pag. 158.

ADUNARE CIFRATĂ

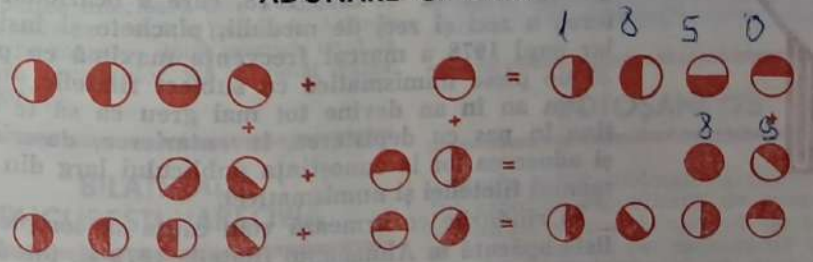

Înlocuind semnele cu cifre veţi descoperi operaţii aritmetice corecte şi veţi vedea că numerele formate din patru cifre reprezintă în ordine anii naşterii şi anii morţii lui Mihai Eminescu (autorul celebrelor Scrisori), *precum şi ai lui I. L. Caragiale (autor al piesei* O scrisoare pierdută).